

ת"פ 4997/05/18 - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד ד. אור ירושלים בניה ופיתוח בע"מ, מ, דן אסתיכנגי

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 4997-05-18 בית המכס ומע"מ ירושלים נ' ד.
אור ירושלים בניה ופיתוח בע"מ ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופט ירון מינטקביץ
בית המכס ומע"מ ירושלים
ע"י עו"ד אחינועם צוריאל

המאשימה

נגד

1. ד. אור ירושלים בניה ופיתוח בע"מ
2. דן אסתיכנגי
ע"י עו"ד עודד הכהן

הנאשם

גזר דין

רקע

נאשמת מס' 1 (להלן: **החברה**) היא חברה שפעלה בתחום הבנייה ונאשם מס' 2 (להלן: הנאשם) היה מנהלה ובעל מניותיה.

בשנת 2014 ניכז הנאשמים בדיווחי החברה למס ערך מוסף מס תשומות בסכום כולל של מעל 60,000 ש"ח מבלי שהיו להם חשבוניות מס כדין. בשל כך הורשעו הנאשמים בניכוי תשומות ללא מסמך.

הנאשמים דיווחו למס ערך מוסף בדו"חות של החודשים ינואר-פברואר 2015, מאי-יוני 2015 ונובמבר-דצמבר 2015 כי לא היו לחברה כל עסקאות (דוחות אפס) בעוד שבפועל החברה בצעה עסקאות בסכום כולל של למעלה מ- 330,000 ש"ח, אשר המס הנובע מהן הוא מעל 52,000 ש"ח. בשל כך הורשעו הנאשמים בהגשת דו"חות כוזבים במטרה להתחמק ממס.

בשנת 2016 בצעה החברה עסקאות בסכום כולל של מעל 960,000 ש"ח, אשר סכום המס הנובע מהן הוא כ- 140,000 ש"ח, אך הנאשמים דיווחו על הכנסות של כ- 58,000 ש"ח אשר המס הנובע מהן הוא כ- 10,000 ש"ח, וכך התחמקו מתשלום מס בסכום של כ- 130,000 ש"ח. בשל כך הורשעו הנאשמים בהוצאת חשבוניות מס מבלי לשלם את המס הכלול בהן.

בשנת 2017 בצעה החברה עסקאות בסכום כולל של כ- 400,000 ש"ח, אשר סכום המס הנובע מהן הוא כ- 58,000 ש"ח, אך הנאשמים לא דיווחו כלל על העסקאות ולא הגישו דו"חות. בשל כך הורשעו הנאשמים בהוצאת חשבוניות מס מבלי לשלם את המס הכלול בהן.

הרשעת הנאשמים באה במסגרתו של הסדר טיעון שהוצג ביום 15.10.18, על פיו הוסכם בין הצדדים כי ככל שהנאשמים יסירו את המחדלים, יעותרו הצדדים במשותף להשית על הנאשם עונש של שלושה חודשי מאסר שירוצה בעבודות שירות ועונשים נלווים, וככל שלא יסירו את המחדלים, תעתור המאשימה לעונש של עשרה חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים והנאשם יטען כפי הבנתו. עוד הוסכם כי על החברה יוטל קנס סמלי, שכן אינה פעילה.

עמדות הצדדים

ב"כ המאשימה התייחסה לחומרת מעשי הנאשמים ופגיעתם בערכים מוגנים, וכן לכך שלמרות מספר דחיות המחדלים טרם הוסרו. לאור אלה בקשה להשית עליו אחד עשר חודשי מאסר (ונראה כי מדובר בטעות, שכן על פי ההסדר המאשימה הגבילה עצמה לעשרה חודשים).

ב"כ הנאשם טען, כי הנאשם לא פעל בכוונת מרמה או זדון, אלא "מתוך טפשות ולחץ" ובשל לחץ כלכלי הגיש דיווחים "לא מדויקים" תוך שהתכוון לתקנם בעתיד, מבלי שהפנים שחמור יותר להגיש דיווח שאינו מדויק מאשר לא לדווח כלל. עוד טען, כי התשומות אותן ניכה הנאשם ללא חשבוניות משקפות הוצאות אמת שהוציא, אך לא היו בידו מסמכים לתמוך בהן.

את עיקר הדגש שם על נסיבותיו של הנאשם, אשר נקלע לקריסה כלכלית ולמרות מאמצים כבירים לא הצליח לשלם את סכומי המס, וביקש לאפשר לו ארכה נוספת, על מנת לנסות ולהגיע להסכמה עם הרשויות על פריסת החוב לתקופה משמעותית. לענין העונש, ביקש להסתפק במאסר שיבוצע בדרך של עבודות שירות.

הנאשם ביקש לומר את מלתו. בדבריו הפנה למצבו הכלכלי הקשה, ולחובות לשוק האפור אליהם נקלע, לכך שכיום הוא עובד כשכיר בעבור שכר נמוך ומתגורר אצל הוריו עם משפחתו. בשל אלה ביקש את התחשבותו של בית המשפט.

מתחם העונש

לאורך תקופה של ארבע שנים, פעל הנאשם כמנהל החברה תוך הונאה שיטתית של הרשויות: הנאשמים ניכו תשומות ללא מסמך בסכום כולל של כ- 60,000 ש"ח, הגישו דו"חות כוזבים תוך השמטת עסקאות בסכום מס כולל של כ- 130,000 ש"ח ובצעו עסקאות והוציאו חשבוניות מבלי לדווח עליהן, בסכום מס כולל של כ- 68,000 ש"ח. סך הכל התחמקו הנאשמים מלשלם מס ערך מוסף בסכום כולל של כ- 258,000 ש"ח.

אעיר בהקשר זה, כי התקשיתי לקבל את טיעונו של ב"כ הנאשמים, כי מדובר בדיווחים "לא מדויקים", אשר הוגשו מתוך "טפשות ולחץ" תוך כוונה לתקנם בעתיד. הנאשם הגיש דו"חות כוזבים, בהם דיווח כי לא היו לחברה כל הכנסות, בתקופה בה הכניסה מאות אלפי שקלים, על מנת להתחמק מתשלום המס. אין לאותה כוונה עתידית להגיש דו"חות מתוקנים כל ביטוי בעובדות האישום או אחיזה ראייתית אחרת.

שני ערכים מוגנים נפגעו בשל מעשי הנאשמים, ערך השוויון בנטל המס וערך הפגיעה בקופה הצבורית. המעשים גרעו מן הקופה הצבורית סכום של 258,000 ש"ח, אשר עד היום לא הוחזר. מטיעוני ב"כ הנאשם עולה, כי הנאשם בהליכי פשיטת רגל ומדובר בחוב אבוד.

מלבד חומרת העבירות ופגיעתן בערכים מוגנים חשובים, אלו עבירות אשר הפתוי לבצען גדול וסיכויי התפיסה נמוכים. לפיכך יש מדיניות ענישה ראויה אמורה להרתיע נאשמים מבצוע עבירות דומות.

לענין הערכים המוגנים, ר' למשל 3641/06, צ'צ'קס נ' מדינת ישראל.

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילותן התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צורכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור."

לעתים רבות מתיחסת החברה בסלחנות לעברייני מסים, כאילו אין במעשיהם חומרה או פסול מוסרי או ערכי - ולא היא. המנעות תשלום מסים חותרת תחת ערכים חברתיים בסיסיים של שוויון בנשיאה בנטל ומכל בחינה שקולה לשליחת יד לקופת הציבור. משכך, נקודת המוצא היא, כי יש לראות את עברייני המסים ככל עברייני אחר שולח ידו ברכוש חברו - בהבדל שסיכויי תפיסתו של עברייני המסים נמוכים יותר ורווחיו לרוב גבוהים יותר מאלו של גנב "רגיל", והוא אף אינו משלם את מחיר ההוקעה החברתית אותו משלם עברייני רכוש אחר. לפיכך, על מדיניות הענישה לתת ביטוי לקלון שבעבירות מסים ולכך שאין הבדל בין מי שמתחמק מתשלום מס אמת ובין מי ששולח יד לרכוש חברו.

ר' בהקשר זה רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה יא':

"יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, 'חסר הפנים' כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע 'כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות' (ע"פ 4097/90 בוירסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] מיסים ה(1); שציטטה המשיבה). אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה" (ראו בנוסף: רע"פ 74/13 חלידו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.4.2013); רע"פ 7790/13 חיים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2013); רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2012)).

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעה. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבותיו האישיות של העברייני יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 7964/13, יוחנן רבינשטיין נ' מדינת ישראל (פסקה 9):

חומרתן של עבירות המס נעוצה בפגיעתן הקשה בערך השוויון, העומד ביסוד חובת תשלום המס. ההתחמקות הבלתי חוקית מתשלום מס אמת, מגדילה את עול המס המוטל על אזרחי המדינה, והיא פוגעת בקופה הציבורית. אין צריך לומר, כי באותה שעה, המתחמק ממס נהנה משירותיה של המדינה, הממומנים מכיסיהם של אזרחים שומרי חוק. חומרה זו היא שהביאה למדיניות ענישה מחמירה הנלווית לעבירות המס, ובמסגרתה יש לבכר את האינטרס הציבורי על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של המבקש ולקשייו הכלכליים. ככלל, הרשעה בעבירות מס תגרו

אחריה הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריח לצד הטלתו של קנס כספי, אשר נועד לפגוע בכדאיות הכלכלית של ביצוע העבירות.

ר' גם רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל (20.2.2013)[פורסם בנבו] :

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה- בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס [...].לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיפים על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם [...]. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי".

וכן ר' רע"פ 3446/18, רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, עפ"ג 2444-03-11, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל, רע"פ 2259/16, חנוכיב, עפ"ג 19411-05-18, אבו עוואד ופסיקה דומה רבה.

בקביעת מתחם העונש אביא בחשבון את התקופה המשמעותית בה פעלו הנאשמים (ארבע שנים) והעובדה שפעלו במגוון דרכים, אך מנגד אביא בחשבון שסכומי המס מהם השתמטו אינם בצד הגבוה (ביחס לעבירות מס אחרות) ולכך שהמעשים נעשו ללא תחכום יוצא דופן.

לאור אלה, מתחם העונש ההולם הוא מאסר, לתקופה שבין מספר חודשים שניתן לשאת בה בעבודות שירות ועד 15 חודשי מאסר, ועונשים נלווים.

נסיבות אשר אינן קשורות לעבירה

הנאשם בן 39. נשוי ואב לארבעה (ומצפה בשע"ט לתינוק נוסף). אין לחובתו הרשעות קודמות.

מדברי הנאשם עלה, כי החברה נקלעה להפסדים והדבר גרר חובות שלו לשוק האפור וקריסה כלכלית. כיום הנאשם עובד כשכיר ומרוויח משכורת נמוכה, ומתגורר עם משפחתו אצל הוריו. עוד עלה מדברי הנאשם, כי שקוע בחובות ומתנהלים נגדו הליכי גביה הוצאה לפועל. כיום הוא נמצא בהליכי פשיטת רגל.

חוב המס לא שולם.

דין והכרעה

לזכות הנאשם זקפתי את הודאתו במיוחס לו ואת העובדה כי מדובר בהרשעתו הראשונה.

לחובת הנאשם זקפתי את העובדה שעד היום לא שילם את חוב המס. המדובר בנתון משמעותי בתיקי מס, שכן הבעת החרטה של עברייני מסים אמורה להתבטא בראש ובראשונה בתשלום חוב המס. במקרה שלפני הנאשם ביקש וקיבל ארכות משמעותיות לתשלום חובו, וחרף זאת לא עשה כן. מאז שימוע הכרעת הדין חלפה למעלה משנה, ורק בפתח הדין היום, שנקבע לשימוע גזר הדין, הציג ב"כ הנאשם מסמך מרואה חשבון ממנו עולה כי הצליח לגייס סכום של

10,000 ש"ח בעזרת בני משפחה, וכי הוא מקווה להגיע לפריסת חובו לתשלומים חודשיים של 10,000 ש"ח.

אני ער לכך, כי חוב המס לא שולם בשל מצבו הכלכלי של הנאשם, אשר נמצא בהליכי פשיטת רגל. הפסיקה קובעת, כי לא ניתן לתת משקל לענין זה. ר' למשל רע"פ 5557/09, שוסטרמן נ' מדינת ישראל, שם נפסק בעניינו של מי שקיבל הפטר מתשלום חוב מס:

בית משפט זה ציין פעמים רבות, כי בעבירות כלכליות ועבירות המס בכלל זה, על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה בהן לפרט ולציבור כאחד, ואת יסוד ההרתעה הנדרש ביחס לביצועה (ראו בעניין זה ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 727, 721 (2004); ע"פ 624/80 חברת וייס ורנסט נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 211, 217-218 (1981)). נטיית בתי המשפט ליתן משקל להסרת המחדל על ידי העברין מטרתה להפחית את חומרת המעשים בדיעבד בכך שלפחות החסר בקופה הציבורית שנוצר עקב העבירות נרפא. ברי כי ככל שחסר זה בקופה הציבורית נותר, אף אם מסיבה זו או אחרת אין עוד אפשרות לגבות אותו מעובר העבירה במישור האזרחי, לא ניתן לראות בכך הפחתה בחומרת המעשים ולראות בכך משום "הסרת המחדל" במישור שיקולים זה.

ר' גם רע"פ 7773/16, חננאל נ' מדינת ישראל, מיום 26.10.16, שם נפסק:

אציין, בהקשר זה, כיצדקביתמשפטשלוםבקיבועתוכיאתאי-הסרתהמחדלמצידו שלהמבקשיששלשקולכשיקולרלוונטי לחומרה, ואין לקבל אתהטיעון כי אין לנתון זה הכלמשקל, אך בשל כך שאין ביכולתו של המבקש להסיר את המחדל.

במקרה שלפני נכון עוד יותר שלא לתת משקל לסיבה מדוע לא שולם חוב המס, שהרי המס נגבה על ידי החברה מלקוחותיה והיא היתה אמורה להעבירו לקופת המדינה. הנאשם בחר להשאיר את סכום המס תחת ידיו, ואינו יכול להשמע בטענה שכיום אינו יכול לשלמו. עם זאת, אבטא בגזר הדין בין היתר את העובדה שהנאשם אכן עשה מאמצים לשלם את חוב המס.

לאור האמור למעלה, ראיתי להשית על הנאשם עונש מאסר אשר ירוצה במתקן כליאה ממש. גם אם השתת מאסר בעבודות שירות היתה אפשרית בנסיבות הענין, לו היה הנאשם מסיר את המחדלים, אין בה כדי לתת ביטוי לא לנזק אשר נגרם לקופה הציבורית, בשל אי הסרת המחדל ולא לצורך להרתיע מפני ביצוע עבירות דומות.

לפיכך גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

החברה

קנס בסך 1,000 ש"ח, שישולם עד יום 1.12.19.

הנאשם

א. שבעה חודשי מאסר בפועל. תחילת ריצוי העונש ביום 1.12.19.

ב. ששה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.

ג. שלושה חודשי מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.

ד. קנס בסך 15,000 ש"ח או חודשיים מאסר תמורתו. הקנס יחולק לחמישה עשר תשלומים. תשלום ראשון ישולם עד ליום 1.1.20 ויתר התשלומים עד הראשון בחודשים שלאחר מכן. לא ישולם תשלום במועד, תעמוד היתרה לפרעון מידי.

הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 9:00 במתקן כליאה ניצן ברמלה עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ח תשרי תש"פ, 27 אוקטובר 2019, במעמד הצדדים.